

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 43.

Lýsingarprisur fyri petittreglur: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 22. októbir 1929.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

3. árg.

Tandlæge BREND

træffes 11-5. Telf. 114.

VIÐ FØROYINGAR eru í seinri tíð komnir í eitt meiri livandi skipasamband við útheimin. Tó má tað sigast, at vit minni enn so enn eru væl hjálptir við útheimssambandi. Tí meðan tey ymisku skipafelögin hava lagt sína sigling: Keypmannahavn — Leith — Føroyar — Ísland og (Bergenska) Noreg — Ísland, við at stökka inn í Føroyum (táð tað passar hesum skipum, tey akta ikki altíð planin), so er hin tørvuliga stórsiglingin til Hamborgar — syðra Bretland — Spania og Portugal ikki komin í nakad regluligt lag enn, so menn kunna leggja sínar ætlanir, sín handil, bæði við inn- og útförning, soleiðis, sum best vildi kunna verið fyri Føroyar og Føroyingar. Hetta trot hevur óivað tíkið túsindar av dólum frá okkum, meðan vit vóru eftirsitandi við skillingunum.

Hetta mál um regluligt skipasamband við hesi stórlondini, syðra Bretland, Týskaland, Spaniu og Portugal, hevur ógviliga ofta verið hildið fram, bæði á fundum og í bløðum, bæði av keypmönnum og fiskimönnum, men enn síst einki, ið geva kann vónir um, at hetta kemur í lag við tað fyrsta. Skipafelögin, ið sigla til Íslands, hava ongantíð gjørt royndir við einari fastari sigling: Føroyar og omanfyri nevndu stórlond. Hesi kapitalsterku skipafelögin hava onga interessu haft í at „experimentera“ við hesari sigling, men hava hildið seg til tað, tey hava haft, „og derudi trodde“.

Táð Føroyingar sjálvir á sinni fingur sær far, var tað eisini ætlanin, at hetta far skuldi nýtast sum eitt neyðturvuligt lið í føroyskum útvíklingi, við skipasambandi, ikki bert til nærliggjandi lond, har eingin marknaður er fyri føroyskum vörum, men til hini fjarri liggjandi stórlondini, til tey ymisku marknaðarplass, har vit við toluligum ágóða kundi avhenda okkara vörur. Men Føroyingar stóðu spjældir, táð vit fingur hetta far, har treyt tað, sum alt ov ofta trýtur, nevniliga semja.

Seinri fingur Føroyingar sær annað far, „Tjaldure“, ið sett var í eina beinvegis sigling: Føroyar — Keypmannahavn. Meðan hetta skip hevur siglt, er ansurin fyri føroyskum framtaksemi nógv norður, og Føroyingar hava dagliga styðja hesa fyrtiklu. Hetta føroyska skipafelagið hevur eisini gjørt royndir

við Bretlandssigling, og sjálvandi hava tær fyrstu royndir ikki givið beinleiðis ágóða, heldur nakað av tapi, ið tó ikki er so ógviligt. Tað vil altíð vera soleiðis, at ein má seta til, táð ein ger seg út til at leggja nýggjar leiðir, og tá ikki minst táð talan er um farmasigling um leiðir, ið leingi hava liðið stongdar. Menn hava, táð henda leið enn lá læst og fyrirbúðin, gjørt útvegir fyri, at teirra inn- og útförningur skal hava gingið kortini, hóast teir her hava verið noyðdir at sett til. Tað fellur tí ikki altíð so lætt at gera seg leysan frá tí sambandið, teir hava fingið sær aðrastaðni, har skipasambandið gjøgnum heilan mannsaldur hevur verið regluligt.

Nú norist aftur trongdin til at fáa regluligt skipasamband, ikki bert við syðra Bretland, men við meginlandið, yvir Hamborg, sum er miðstöða fyri allan

handil í miðaleuropu. Hegani fara jarnbreytur út á hinu stóru marknaðarplassini alla staðni á meginlandinum í miðaleuropu. Táð talan er um at selja ferskan fisk og fáa góðan prís fyri hann, ræður nógv um hjá okkum Føroyingum, at upplatið verður her. Men sjálvandi mega slík for, ella slíkt far, vera væl útbúgið við frystingarambøðum. Vit mega eisini, táð vfkur at ísfiski, útbúgva okkum soleiðis, at vit gerast kappingarfórir á teim fremmandu marknaðinum, og kappingarfórir verða vit ikki, fyrr enn vit fáa regluligt skipasamband við hesi stórlond: Týskaland, Bretland, Spaniu og Portugal.

Her mega allir Føroyingar standa samdir og starvast og strevast fyri, at vit fáa hitt regluliga skipasamband við stórlondini, sum okkara klippfiska- og ísfiskaútförningur krevur.

Statens finansielle Kontrol.

Foredrag af Finansminister Bramsnæs ved Det nordiske administrative Forbunds Møde i Helsingfors.

Ved et Møde, som det nordiske administrative Forbund har afholdt i Helsingfors, holdt Finansminister Bramsnæs et Foredrag om Statens finansielle Kontrol. Foredraget vakte betydelig Opmærksomhed, og paa Grundlag af Hr. Bramsnæs' Manuskript gæver vi her et Rids af dets Indhold:

Det System, der i Danmark anvendes til Statens finansielle Kontrol, indføres for 4-5 Aar siden som en Følge af den stærke Udvikling, der har fundet Sted med Hensyn til Statens økonomiske Opgaver.

Det gjaldt om, at de tekniske Former for Kontrollen gjordes saa betryggende som muligt, og det Princip, der sluttelig knæstattes, naaedes gennem yderst omhyggelige Prøvelser, Sammenligninger med andre Landes Finanskontrol og Revisionssystemer.

Netop Finanskontrollen har været det Grundlag, som Parlamenternes Indfyldelse er bygget op paa. Men den indre Kontrol — Kontrollen indenfor selve Administrationen — kræver en stadig voksende Paasættelighed. Og idet Bramsnæs stærkt fremhævede Nødvendigheden af, at Statens regnskabsmæssige Forhold er ordnet paa en konsekvent og rationel Maade, opstillede han følgende Delingslinier:

- 1) Den finansielle Kontrol, før Udgifterne er bevilget af Rigsdagen.
- 2) Kontrollen med Udgifterne i det løbende Finansaar.
- 3) Den efterfølgende Kontrol, altjaa den egentlige Revision.

For Danmarks Vedkommende har man først ved Nyordningen 1924-25 faaet opbygget en rationel Budget- og Regnskabsform med skarp Sondring mellem det aarlige Driftsbudget og Aarets Formuebevægelser. Men der er almindelig Tilfredshed

med den ny Ordning, saavel i Administration som i Rigsdag, og det ny System har da ogsaa medført, at de tidligere hyppige Diskussioner i den danske Rigsdag om, hvorvidt der var Overskud eller Underskud paa Regnskabet nu er ophørt.

Derefter gik Ministeren over til at tale om den finansielle Kontrol under Finanslovens Tilblivelse og beklagede, at Forslaget til Finanslov for det følgende Finansaar skal forelægges allerede i Oktober Maaned. Personlig ønskede han saavel Administrationens Budgettering som Rigsdagens Behandling af Bevillingsloven lagt saa nær som muligt henimod Lovens Ikrafttræden. Han fastslog dernæst, at Spørgsmaalet om Kontrol gennem Administrationen i Virkeligheden er Spørgsmaalet om Finansministeriets Myndighed med Hensyn til Budgetforlagets Indhold. Selv om man maa gaa ud fra, at hvert enkelt Ministerium tilstræber den største Økonomi, har dog alle Ministerier særlige Ønsker og vil søge at opnaa det mest mulige til Gennemførelsen af disse Ønsker. Fandtes der ingen regulerende Myndighed indenfor Administrationen, maatte Rigsdagen kritisk vurdere Fagministerernes Budgetforslag, et Detailarbejde, som praktisk talt var umuligt, fordi det ikke blot krævede megen Tid, men ogsaa et nøje Kendskab til den indre Administration. Hertil kommer, at de forskellige politiske Partier har modstaa økonomiske Synspunkter, saaledes at der vilde opstaa Strid og Vanskelighed for hver enkelt Post's Vedkommende. Med Henblik paa den samlede Økonomi maa der derfor øves Kontrol allerede indenfor Administrationen, og her er det, at Finansministeriet maa træde til som en Art Censor overfor Fagministerierne.

Efter at have henvist til, at Tra-

ditionen i England har givet den engelske Finansminister afgørende Indfyldelse paa samtlige Ministeriers Budgetter, og at der i Tyskland ved Lov er givet Finansministeren Vetoer overfor alle Statsudgifter, fortsatte Hr. Bramsnæs:

For Danmarks Vedkommende findes der forsaavidt hverken Lovgivning eller særlig lang Tradition for Finansministeriets Indfyldelse paa dette Omraade, og tidligere har de enkelte Fagministerier haft en meget vidtgaaende Selvstændighed med Hensyn til Størrelsen af Udgifterne, men siden 1925 har den faktiske Ordning været den, at Finansministeren som den, der har Ansvaret for det samlede Budget, har haft Afgørelsen ogsaa med Hensyn til Udgiftsbevillinger paa de øvrige Ministeriers Budgetter. De enkelte Ministerier indsender deres Forslag til Budget til Finansministeriet, hvis Embedsmænd derefter i Samarbejde med Finansministeren gennemgaar de enkelte Konti og søger at finde Besparelsesmuligheder. Om disse forhandles derefter med de enkelte Ministerier, til der opnaas Overenskomst.

Denne Ordning har vundet almindelig Anerkendelse.

Med en Omtale af Finansudvalget, et Udvalg, der efterhaanden har skabt sig en meget stærk parlamentarisk Stilling, og som praktisk talt har Ansvaret for Finanslovens endelige Indhold, sluttede Hr. Bramsnæs denne Del af sit Foredrag. Han gik derefter over til Spørgsmaalet om Kontrol med Udgifterne i det løbende Finansaar, altsaa i den Tid, den paagældende Bevillingslov gælder. Han nævnte, at Frankrig og Belgien — til dels ogsaa England — har den Regel, at et Ministerium kun kan anvende de bevilgede Udgifter efter nærmere Godkendelse af en særlig Kontrollinstitution, men fandt at dette System gav en uforholdsmæssig stor Administration. I Danmark havde man tidligere et Anvisningskontor, der forudsattes at øve Kontrol med, at Ministerierne overholdt saavel de samlede som de enkelte Bevillingskonti. Trods et omfattende Apparat var Effektiviteten ringe, og Kontoret ophævedes — paa Hr. Bramsnæs Initiativ — i 1925. Nu kan de enkelte Ministerier gennem Checks direkte paa Finansministeriets Konto i Nationalbanken trække de Beløb, som er bevilgede af Rigsdagen. Men Ministerierne maa forinden have truffet en Aftale med Finansministeriet om Udgiftsansvarelsen i Aarets forskellige Maaned.

Dette Afsnit af Finansministerens Tale sluttede med en Redegørelse for, hvorledes man i Danmark bærer sig ad, naar det viser sig nødvendigt at overskride et Budget paa et Tidspunkt, hvor Rigsdagen ikke er samlet. Teoretisk kan det overhovedet ikke lade sig gøre, men i Praktis ordnes det saaledes, at Finansministeriet giver sin Tilslutning og sammen med paagældende Fagministerium overtager det parlamentariske Ansvar. Ogsaa Tilægsbevillingsloven, som han kaldte „Finanslov Nr. 2“, skænkede Hr. Bramsnæs Omtale og vendte sig nu mod det sidste af de opstillede Punkter, nemlig Kontrollen efter Udgifternes Afholdelse, d. v. s. den egentlige Revision.

Her gjorde Hr. Bramsnæs straks følgende Bemærkning:

— Jeg undervurderer paa ingen Maade Revisionen, men den har en Svaghed, nej, jeg vil hellere sige en Ufuldkommenhed, og det er, at den kommer bagfter, Hvor nyttigt det end er at kontrollere Fejl gennem Revisionen, og hvor opdragende for Fremtiden Paavisningen af saadanne Fejl kan være — én Ting kan ikke hindres gennem Revision, nemlig at de paagældende Udgifter allerede er afholdt.

Hr. Bramsnæs skildrede udførligt den Nyordning, der indførtes 1925, og hvis Formaal navnlig var et nærmere Samarbejde mellem Rigsdagens parlamentariske Revision, der udføres af Statsrevisorerne, og Administrationens Revision, som behøvede en mere selvstændig Stilling overfor de Ministerier, hvis Regnskab skal revideres, eventuelt kritiseres. Tidligere var det gerne saaledes, at Revisionen, kun bestod i at undersøge, om Tallene i Regnskaberne var talt rigtigt sammen, saaledes at 2 × 2 altid var blevet 4 og aldrig 5, samt at holde Kontrol med, at ingen juridiske Lovparagraffer var krænkede ved Udgifternes Afholdelse. Nu er der skabt en økonomisk-kritisk Revision, der paaser, at Statens Midler anvendes med den fornødne Sparommelighed og i det hele paa økonomisk forsvarelig Maade. Hr. Bramsnæs tillagde dette Revisionsarbejde meget stor Værdi, men var klar over, at man stod overfor et delvist updyrket Omraade, og at der stilles betydelig Krav til Revisorerens tekniske Dygtighed, Sans for økonomiske Problemer samt rent personlige Egenskaber.

At gøre Revisionsinstitutionen til en Art Domstol, som i Eks. i flere romanske Lande, havde været drøftet, saavel som Spørgsmaalet om at organisere den administrative Revision direkte under Statsrevisoratet, saaledes som Tilfældet er i Norge. Men ingen af disse Systemer egnede sig for danske Forhold. For at skabe en nær Forbindelse mellem Revisionen og Statens almindelige Regnskabsvesen, organiseredes Revisionen under Finansministeriet, dog er Revisionen i udstrakt Grad selvstændig og uafhængig. Lovens forskrifter bl. a., at det ikke ophæver en Hovedrevisors Pligt til at gøre Udsættelser til Regnskabet, at der overfor ham paaberaabes en Ordre fra paagældende Minister.

Det intime Samarbejde mellem den parlamentariske Statsrevision og den administrative Revision har faaet Udryk gennem det nyoprettede Statsregnskabsraad, der bestaar af Statsrevisorerne, Hovedrevisorerne og Statens øverste Regnskabschef. I det store og hele var Finansminister Bramsnæs tilfreds med Nyordningen, selv om han teoretisk maaske vilde foretrække det svenske „Riksräkenskapsvärk“, hvori saavel Revisionen som Statens øvrige Regnskabsvesen er samlet. Men han fandt den danske Ordning saa elastisk i sin praktiske Udførelse, at man ved at drage Erfaringer andet Steds fra stadig vilde kunne forbedre det danske Revisionssystem og den danske finansielle Kontrol.